

Литературно ЗЕМЕДЕЛСКО ЗНАМЕ

СЪЮЗ НА ПИСАТЕЛИТЕ
ЗЕМЕДЕЛЦИ В БЪЛГАРИЯ

Хронология и съпоставки

Драги читателю, нека хвърлим поглед, макар и неволно и си припомним за кървавите унгарски дни през есента на 1956 г., да си спомним и за окървавената „Пражка пролет“ през 68-ма, когато съветските танкова всяваха ужас и смърт, газеха възстаналия народ, без да избират: деца, старци, мъже, жени, в името „Братска помощ“, в името „Братска комунистическа солидарност“.

Нека да си спомним проглушителния медиен рев на комунистическата пропагандна машина у нас как „Здравите народни сили“ в тези страни поискаха от „Великия Съветски съюз“ помощ, за да ги защити от „реставрацията на надигашия се фашизъм“.

Нали си спомняш, (останало, все още, живо) мое поколение?..

Хрущов развяваше триумфално червеното знаме със сърпа и чука, над които грееше петолъчката на Кремъл. А Западът вееше орфания флаг на „Студената война“, въпреки че бушуваха реки от пролята кръв в тези страни!

Но, минаха години...

Дойде благоприятно време! Буреносните облаци от годините на Студената война се разнесоха от мрачния политически небосклон под въздействието на животворния лъх от срещата между големите политици и държавници Рейгън и Горбачов по проблема „война или мир“!..

Здравият разум при тях надделя. Съветската империя на комунизма започна да се разпада на десетки освободили се държави от нейните зловещи лапи.

Рухна Берлинската стена! Единна Германия!!!

Унгария, Чехия, Полша, България и други страни от блока на „Злото“, поеха нов път на политико-обществено обновление. Отправиха поглед към свободния свят, към демокрация.

Но... Но ето, че на политическата сцена в разпадащата се империя на демона, застанаха нови лица от бившето КГБ. Днес, те се опитват да възпрат този разрушителен процес със същите хрущови средства: танкове и да използват апологемата „Братски народ“, „Наши братя“! В Украйна, родината на Тарас Шевченко, управлявана от проруски насроения Виктор Янукович, чашата на търпението преля. И Тя се надигна, за да се освободи от проводника на руските интереси чрез масови протести, в които бе пролята кръв. Това развълнувано море, този вулкан, готов всеки момент да изригне с непредсказуема огнена лава принуди Янукович да потърси убежище в Русия. Като отговор на надигащата се буря Путин нахлу в Крим. Украйна и Крим се тресат под угрозата на руската военна мощ. И ето, че изникна въпросът: - Къде е тук съпоставката с Унгария 56-та, Чехия 68-ма и настоящето в Украйна 2014-та?!!

Драги читателю, сам се досещаш, че се повтаря убийственият сценарий Хрущов-Путин!!! Пита се: - Ще остане ли Западът безучастен, с нова „Студена война“, както това се случи в Унгария и Чехия, ако Русия на Путин накаже непослушна Украйна с военна сила, за да я върне в лоното на бившата Руска империя?!!

И още ще ли се разнесат надвисналите черни облаци, готови да стоварят своята ядрена мощ?!!

Светът очаква... ще види!!!

Ние, от Съюза на писателите земеделци в България, подкрепяме борещия се украински народ и вярваме, че той ще победи с подкрепата на световната демократична общественост!

ЛЗЗ

01.03.1879 - 14.06.1923

На селския вожд Ал. Стамболийски

Животът туй е битка непрестайна,
а в битката е истинският живот!
Бори се, пръв бъди в борбата сяйна
и ти ще имаш обичта безкрайна
на земеделския народ!

И все напред без страх и колебание,
и никога не спирай своя ход -
макар през тъмни мъки и страдание
върви напред без страх и колебание
към светлина и нов живот!

И винаги с нестихващо стремление
ти бодърствай с изправена глава
и враговете гледай със презрение,
че тебе цял народ те призова
родината да водиш към спасение!

И нека празний шум не те смущава
на твоите безчисли врагове -
победният устрем нека не престава
и нека всеки ден те приближава
къмто мечтани брегове!

Животът туй е битка непрестайна,
а в борбата истинският живот!
Ти пръв бъди в борбата светлосяйна
и ти ще имаш любовта безкрайна
на земеделския народ!

Сергей Румянцеv

Министрите трябва да дават отчет пред народа

В миналото министрите се назначаваха и уволняваха само по волята на Фердинанд. По тая причина те се смятаха задължени само неговата воля да изпълняват.

Само пред „всемогъщия господар“ те заставаха смирено и покорно. На него отчет за делата си те даваха. За тях народът бе едно безправно, безропотно, безволно и глупаво стадо, което им бе потребно само по избори, за да им прави „калабалък“. Колкото по смирени и прекривени на две те стояха пред Фердинанд, толкова горди и самонадеяни те се явяваха, и то само по избори, пред народа.

Изтръгнаха ли му гласа чрез лъжи, сладки обещания, измама, заплашвания и чрез бича на полицаи, акцизни и горски, те вече не помислеха да се явят пред народа и отчет за делата си нему да дават.

Това е една истина, която се знае от всички възрастни български граждани, които са имали „щастие“ да изпитат котерийното и катастрофално управление на фердинандовите погромджийски партии.

Земеделският съюз е една народовластническа организация в пълния смисъл на думата, защото тя черпи своите сили изключително от българския народ и от никого другия.

Министрите на земеделския съюз идат на власт само по волята на народа. Партиите имаха 10 министри, когато в камарата имаха само 2-3 народни представители. Земеделският съюз имаше 3 министри, когато имаше 50 народни избраници, 7 министри, когато имаше 85 депутати и 10, когато имаше болшинство от народните представители в камарата, а именно 110.

Земеделските министри никога не биха били на тия места без волята на народа. Народът им повери тия постове, народът може да им ги отнеме, щом в изборите не даде занаяпред доверието си на Земеделския съюз.

Но ние сме уверени, че българския народ ще поддържа винаги Земеделския съюз, защото чрез него той поддържа себе си. *Земеделският съюз е народът.* Неговите по първи работници са впрегнати да теглят държавната кола. Въпреки трудната и грамадна работа, с която те са натоварени, ние ги виждаме постоянно в контакт с народа, постоянно ходят между него, изслушват желанията му, съобщават делата и проектите си.

Земеделският съюз и неговите впрегнати в държавната кола работници са убедени, че истинско народно управление в България ще има само тогава, когато имаме един буден, съзнателен и трезвен политически народ, пред когото управниците да се явяват както слугата пред своя господар, за да дават отчет за делата и управлението си. Само чрез постоянното общение между народа и управниците ще се чуят желанията и делата на едните и другите, ще се подпомогнат и допълнят заедно и само по такъв начин ще се избегнат грешките, опущенията и престъпленията на миналото.

По тази причина Земеделският съюз заповядва на всичките свои членове, а найвече на министрите си: *давайте винаги отчет на народа за делата си, живеете с народа, за народа и чрез народа.* Работете и кръстосвайте постоянно България надлъж и нашир. Докато вървите из този път, знайте, че аз, Земеделският съюз и народът ще бъдем винаги с вас.

Все по същите причини Върховният съвет на Българския земеделски народен съюз взе резолюция, в която задължава земеделските министри поне три пъти в годината, със специални тренове, на всички по-важни гари да повика народа там и да му докладва за положението на страната и за всичко онова, което са извършили или намеряват да извършат за в бъдеще. Целият министерски съвет ще се явява значи три пъти в годината на доклад пред народа. Всички министри ще съобщават на струпания по гарите народ в обстойни речи как вървят работите на поверените им министерства, а същевременно ще приемат оплакванията и желанията на населението. За всички по големи въпроси, които са от компетентност на Министерския съвет, ще се състоят веднага министерски съвети и въпросите ще се решават на самото място, тъй да се каже, пред очите на самия народ. По този начин, когато Министерският съвет е на доклад между народа управлението на страната ще се извършва във вътрешността на страната, а не само от София, както това е било в повечето случаи досега.

Ние мислим, че със въвеждането на такава система на управление и доклади пред народа се прокарва един нов принцип в политическия живот на България, който, уверени сме, ще окаже могъщо въздействие върху по-нататъшното управление на страната.

С това ново въздействие се тури началото, легнало в уставните положения на Земеделския съюз: народът да бъде в постоянно съприкосновение с управниците си, за да знае винаги какво ще вършат и как вървят работите на страната, за да може и той да вземе непосредствено участие в управлението на България, да работи за нейното спасение и преуспяване

д-р Райко Даскалов,
В-к „Земеделско знаме“, бр.5, 26 ноември 1921 г.

Затрупан спомен

На с. Долна Бешовица

Потръпва оглушала сграда -
църквата заключена със дни.
Дворът - парк е без ограда
и душите ни са руини.

Очи затворени не плачат,
навярно търсят бащин бряг,
а партизанин е сеячът
донесъл им библейски бяг.

И днес, все още, двор църковен
е гробище на партизани.
С копнеж на скитника бездомен
оплаквам твоите рани ...

Мое родно село в планината,
поседнали самотно в здрача -
как да прогоня тъмнината?
За съдбата ти злочеста плача.

Маргарита Нешкова
05.03.2014 г.

Пролетни вариации

Тънък полъх над горите плава...
Разцъфтяват първите зюмбюли!
Песен рони малка птичка в мрака
и под нашта извехтяла стряха
мъничко гнезденце чака...
* * *

Славейт ти чуваш ли го? Пее...
Пее той, ала не сал за двама.
С тази песен цял живот живее!
Че без песен - просто радост няма.
* * *

Чуваш ли врабците пред вратата?
Колко сладко само си говорят...
И със песен будят те зората,
без да се ядосват, без да спорят!
* * *

Времето премята броеница.
Мятам я двамата и ние!
А душата - зажадняла птица -
в облаците пее и се вие...
Да гнезди дърво си не намери!
От дървета се умът замая...
Дали нявга сили ще събера,
та и аз да почна да мечтая?!

Милчо Присадашки,
„Разплакани изгреви“, изд. Майобо, 2001 г.

Моя България, поклон!

По-красива от Швейцария,
бедна, но богата си по дух!
Туй е моята България,
родината на хан Аспарух!

Днес срещам апаши, убийци
и какъв ли не „башибозук“,
изпаднали в беда сирийци...
в Белия дом мирише на боклук.

Срещам българи из Лондон, из Торино -
мрачни, като че... хей тъй... напук!
Несмогна, бедна ми Родино,
да кърмиш децата свои тук!

Срамно! Чета днес в рубрика,
как ДПС-то вдига много шум...
Уж Левски завещал Република,
пък Ботев, бил убит с куршум...

А в София на жълтите павета
крещи народът днес „оставка“!
До тях „спец-частите“ с барета,
безброй полиция със маска!

България не е Украйна!
Защо там стрелят снайперисти?
А кой на власт е? Не е тайна!
И там на власт са... комунисти!!!

Васил Калфов,
21.02.2014 г.

Дивият кестен

Разглеждах богата старинна българска къща.
Вътрешната ѝ врата ми отключи стара съсухрена
жена. Нямахме екскурзовод. Между многобройните
семеини и етнографски експонати в очите ми се
наби една от стените, цялата в дърворезба. Във
формите и очертанията ѝ майстор-резбар бе
пренесъл с вкус и хармония цялото многообразие
на щедрата българска природа - цветя и птици,
всякакви листи от дървета, лозници, пълни с
гроздове, натезали житни класове, а между тях
метличинки и хляб, украсен като за празник.

Всичко това така майсторски бе подредено, че
дълго не можах да откъсна очи от него. В най-
долния ляв ъгъл, в полусянката на стената, бе
изобразена фигура на млада жена с преплетени в
косите листа от див кестен. Дървото, от което бе
изобразена женската фигура, бе по-различно от
другия материал и рязко се открояваше на фона на
природния пейзаж. Нещо ми подсказваше, че
именно там се крие същността на цялата
композиция.

Изтичах до входната врата, хванах за ръка
старицата, която ме бе посрещнала и я задърпах към
дърворезбата. Когато тя застана до изобразената
женска фигура, нещо ме парна. Времето не бе я
пощадило - усърдно бе дълбало бръчка до бръчка,
променило бе до неузнаваемост устата ѝ, превивало
бе на две снагата ѝ... Но приликата оставаше.

- Това да не си ти?! - попитах.

Тя мълча дълго. После ми разказа историята на
дивия кестен...

- Някога в тази къща имаше живот. Млада
стопанка шеташе из нея. Грижовен стопанин
подредяше стоката. Рой деца досаждаха с
гълчавата си на съседите. В горния край на двора,
там където двата зида образуват ъгъл - тя посочи с
ръка през отворения прозорец - беше израснал див
кестен, който така засенчваше около себе си, че
нищо не можеше да се види под него. Зад него
започваше двора на майстора-резбар. Той беше
самотен и изоставен човек, но и мъртвото дърво
оживяваше под пръстите му.

Стопанинът на тази къща искаше да я украси
богато. Един ден той извика дърворезбаря, за да се
пазарят. Тогава резбарят за пръв път отблизо видя
стопанката на този дом. Хубава, млада и стройна -
като фиданка. Тя му подаде ръка, а той пое нежните
ѝ пръсти в своята груба длан и за миг ги задържа.
Допир за миг, но този допир ги свърза.

Резбарят и стопанина говориха още дълго,
пазариха се, но на резбаря не му беше до парите.
После се затвори в своята полусъборена къща и
работи дълго над тази стена. Когато привърши
основната част и оставаше да осъществи идеята си
спря. Не му харесваше материала.

Къде ли не търси подходящо дърво! Нищо не му
харесваше. Тогава се спря при стария див кестен,
под който стоеше стопанката на този дом. Той
гледаше ту кестена, ту стопанката, а кестенът нежно
шумеше с клонки. Всичко останало загуби
значение.

След този ден младата стопанка често се
застояваше под старото дърво. Хората говореха
разни неща. Една съседка се закани да сложи край
на тази потайност. И сложи край. Оплака се на
стопанина, че старият див кестен засенчвал
градината ѝ, сливите ѝ не раждали, ябълките
изресявали, а крушите окапвали преди да узреят.
Стопанинът повярва и един ден отрязва ствола на
стария див кестен, малко повисоко от земята, така,
че да се образува дънер за сядане. Когато стопанката
дотича, беше вече късно.

„Виж как се отвори този край на двора за
слънцето и какъв хубав дънер за сядане съм ти
направил“ каза стопанинът.

Стопанката не отговори нищо. Резбарят поиска
ствола на отсечения див кестен за материал и от него
извая женската фигура на дърворезбата. А когато
напълно я завърши - почина. Хората говореха, че
издъхвайки бил промълвил: „Човек отнася със себе
си своята голяма любов“. Аз не съм го чула...

Живка Танчева

Те тръгнаха срещу

комунизма...

ЦВЕТАНА ПОПКОЕВА

(19.04.1929 - 25.04.1952)

На 19 април се навършват 85 г. от рождението на Цветана Попкоева, един от организаторите и вдъхновителите на нелегалната въоръжена съпротива в Русенско и Лудогорието, известна като „горянско движение“. Осъдена задочно на смърт, заловена и разстреляна на 23-годишна възраст. Нека знаем и помним!

Миналото в мен

Три свещи горяха върху гроб с двама мъртъвци.

Баба седеше върху пръстта и плачеше.

“Защо плачеш, бабо?” съм попитала навярно.

“За леля ти Ценка... плача...”

Тогава за първи път чух името на леля Ценка. Най-малката бабина сестра.

“Умряла ли е?” питам.

А баба казва “Убиха я...”

Тази дума на всяка възраст предизвиква грозни асоциации. Представих си черна нощ, кална и студена. Чух лай на кучета и вой на кукумявки. Гола поляна, криво дърво... черна кола, черни мъже и едно черно момиче...

В детската ми представа същинско убийство нямаше. И тогава, 5-6 годишна реших, че може би и смърт е нямало. Баба плачеше и аз ѝ обещах, че един ден ще намеря сестра ѝ.

...

Годините минаваха. Тя бавно излизаше от нищото. Ученичка в гимназията, в която учех. После нелегална, задочно осъдена на смърт. И предадена... И разстреляна...

...

Нахлуват спомените. Живи късове живот. Вкъщи сме. Аз и леля Райна. Другата бабина сестра, живата. Гледа ме с очите на баба. И с очите на момичето от снимката.

Разказва Райна...

...Много ѝ се радвахме като дете. Мама беше болна, само я къпеше. Ние я гледахме, най-много кака, баба ти. Много хубаво дете беше. Весело и общливо. Но още тогава... като беше малка, беше различна...

“Защо се занимаваш с политика?! Гледай си уроците!” ѝ казвахме, а тя - “Как можеш спокойно да приемаш да наричат тати „кулак“? Тати, който цял живот е работил?” Било 1945-та, 1946-та, 1947-ма... Учила и се “занимавала с политика”. Близките ѝ може би се тревожели, но и през ум не им минавало какво ще стане. А то станало много бързо, почти изведнъж. Всичко изглеждало нормално, после - всичко се объркало; накрая - капанът щракнал и тя останала вътре.

... Един ден, беше краят на април 1952-ра, отивам да ѝ нося дрехи и храна в затвора. А войникът на портала ме гледа някак си уплашено. Подкосиха ми се краката, но вървя... Не ме пуснаха. Казаха ми, че вече не е тук; да не я търся повече. И нищо да не нося...

...Още тогава мъжът ми търси гроба ѝ... Ходи в гората, при гара Разпределителна. Чуваше се, че там ги убивали. Носеше лопата и копаел, където мястото приличало на гроб. Не я намери... Направихме панихида. Поп Димо я опя...

...

Усмивва се Цена Коева, очите ѝ блестят, меднорусите коси разкъсват решетката на белите нишки и докосват медно-розовата кожа на лицето ѝ. “Двете Цени - русата и чернокосата, Коева и Попкоева”... Така ги знаели... Приятелки от деца...

...Какво да ти кажа за ония времена... През 1945-46-та всички хора бяха опозиция. През 1950-51-ва всички се страхуваха... Цена, леля ти, беше една година по-голяма от мен, но дружахме много - и като малки, и в гимназията. Тя беше много умна, блестяща ученичка... От 1945-та до 1947-ма ходехме в клуба на опозиционния ЗМС. Там сме се срещали и с Никола Петков, и със Здравко Бакалов, сина на Цанко Церковски. За какво са ни говорили - не помня... В ранната пролет на 1951-ва Димитър Рачев вече събираше помощи за организацията, за подпомагане на нелегалните. Свекър ми даде много пари, заради мен ги даде, заради Ценка. Скоро след това, на Великден, арестуваха много хора... А нея, цяла година след това...

Плували са в сълзи сините очи на Цветана Коева. И вече без усмивка продължи...

... А как пееше тя, какъв глас имаше... Мощен и красив. Като запееше, чак вкъщи я чувах, всички я слушаха... Бяхме още деца, трябва да е било преди 1943-та. На някакъв празник в салона на училището тя пях “Не плачи, майко, не тъжи, че станав ази хайдутин, хайдутин, майко, бунтовник”... Всеки, който я слуша тогава - не го забрави... Беше като пророчество...

...

Ясен е гласът на Георги Шаламанов. Изправен е гръбнакът му. Ридания разкъсаха думите му. Вдигна ръка, свали очилата си, трепереха белите пръсти, крехки като порцелан.

... За последен път видях Ценка на 31 май, или 1 юни... Беше хубав ден, в самото начало на лятото. Всичко беше зелено, свежо и младо, отвсякъде бликаше живот... Така я запомних, млада, в самото начало на живота си, с бликаща жизненост. Тогава бай Цанко Мечето го нямаше. Тя сама ме посрещна, сама ме изпрати... Ръкувахме се, разделихме се... Така ще я

запомня - сама в оная зелена гора, съвсем млада, в самото начало на лятото...

...Няколко дни по-късно е станала битката при Батаклията, в която е участвала. Тогава са убили Цвятко Железарчето, както се бръснел. И Нено Рашков тогава са ранили... Тъкмо вдигал карабината, за да стреля... И се почнало... половин ден стрелба... Не са я заловили тогава, но ние още не знаехме и затова нарекох групата ни на нейното име.

...А бай Цанко го убиха в Хисаря, пак в началото на юни... Бил с винтягата, която аз му уших... Няколко месеца по-късно един следовател от ДС ми я показа - цялата надупчена от куршуми, отзад, на гърба...

...
Вечер е. Слушам. Прошарен мъж на средна възраст. Васил Медведев.

...Излязох в нелегалност, защото организирах в Русе групи за подпомагане на нелегалните и очаквах всеки момент да ме арестуват... Заведоха ме в гората, Долап дере... Небето черно, въздухът топъл, листата шумят... Мирише на земя, на пролет... Там видях Цена за първи път...

Питам "На какво се надявахте, какво искахте, против какво се борехте?"

"Просто не можехме иначе", казва човекът и очите му ме гледат през барикада от терор, мълчание и безнадеждност.

...Пъпът ми е хвърлен на село. Никога няма да забравя горите, скалите, пещерите. В тях по турско са се криели хайдутите. В камъка има издълбани имена и кръстове. И ние, като деца драскахме имената си... а и после, после...

После в Белене. Убиват за назидание...

Слушам човека срещу мен. Още има болка в очите му. И някаква замечаност... за времето, когато надежда вече нямало, но достойнство още имало.

...Кой я е предал - не знам. Но познавам един от тези, при които се е укривала. Димитър Герзов от село Смирненски. Беше в Белене с 20-годишна присъда. Бил каруцар, арестували го по пътя... А конят сам закарал каруцата до къщи. Кой я е предал - не знам. Но знам, че са я предали... Тя беше станала легенда приживе. Цяла година не можаха да я хванат. Легенда беше и символ... И ми подаде няколко листа. Обвинителното заключение по дело №180/1951 г. Ето, чети.

Чета, после се препънах в следния пасаж: "Донка Христова от град Русе е била завербувана за членка на организираната от Г.Шаламанов нелегална група "Цветана Чалъкова"... Дълго гледах името ѝ, написано в кавички. И разбрах защо Васил Медведев ми каза, че е била легенда приживе... Как бих искала да знам - каква е била тя, бабината сестра. Как бих искала да я видя с очите си, да я докосна с ръцете си. Да чуя гласа и думите ѝ... Как бих искала да разбера - кое я е направило жива легенда. Как бих искала да познавам бабината сестра... И не ми остава друго, освен да я търся в очите, в ръцете и в думите на хората, с които се срещам, които са я познавали... За които е била дете-сестра, леля-сестра, приятелка, лидер, легенда...

...

С баба сме двете, в старата къща. Държа тетрадка в ръцете си, започвам да чета - нашия общ спомен. Сълзи са стегнали гърлото ми. Не смея да погледна към баба, но зная, плаче. Не издържам, мълкнах. "Не мога." Искаше ми се да хвърля тетрадката, да избягам, да се скрия. И никога повече да не си играя с времето, със спомените, с болката, заключена в тях.

"Пиши казва баба. Тези, които я познават - да си спомнят. Тези като теб, които нищо не знаят, да знаят какви времена бяха. Мъка и тегло - това ни остана от комунизма." И думите ѝ бяха присъда.

...

Гледам ученическата ѝ снимка - спокойно лице на дете. Тръгнах към нея, не стигнах до нея. Изгубих я - в началото на лятото на 1951-ва, по пътищата към Търговище. 22-годишна, завинаги изхвърлена от простото човешко съществуване... Без дом, без връщане назад... Намерих я за миг отново, чрез очите на баба и дядо, на Васил Михов видели я в камионетката на ДС, с вързани ръце... в края на февруари, 1952-ра. Видях силуета ѝ в село Смирненски, през зимата на 1951-52. И една огромна празнина от половин година, за която още не съм намерила кой да ми разкаже... И един празен гроб...

Виси на стената снимка на момиче. Аз цял живот знаех, че "те" са я убили, защото е била срещу тях, срещу властта им...

Тръгнах към нея с тези, които са били срещу тях, срещу властта им, и разбрах, че са били много, че са били хиляди, че са били навсякъде първи в България, първи в Европа, първи в Империята на злото. Разбрах, че са обичали земята си, народа си и свободата... Те тръгнаха срещу системата и знаели, че ще бъдат смазани, и тръгнаха... и били смазани... Комунизмът се възцарил в България.

Габриела Цанева

Из "Миналото в мен", изд. "Сеяч", 1994 г.

135 години от рождението на Александър Стамболийски

На 1 март в град София, пред паметника на Александър Стамболийски, с цветя, венци и оранжеви знамена, се събраха сдружените земеделци, за да почетат паметта на големия български и европейски политик и идеолог на земеделското движение. Председателят на ПП „Обединени земеделци“ Петя Ставрева говори вдъхновено за реформите на земеделското правителство, което, стъпило здраво на фундамента на образованието, кооперирането, трудовата поземлена собственост и трудовата повинност успява за по-малко от три години да изправи България на крака след трите изгубени войни, както и за обединена Европа, за първи път предречена и мечтана от Стамболийски.

Тържеството бе уважено от представители и на други демократични организации. Приветствие поднесоха лидерите на БСП Йордан Нихризов, на РДП Захари Петров и на „Движение 22“ Евгени Михайлов.

Накрая бай Йордан Киров от Лесичево, с китка и калпак, рецитира поемата за Стамбол войвода.

Връзките между семействата на Александър Стамболийски и Григор Бояджиев

Те са политически, икономически и роднински. Двамата мъже ги свързва идеологията на Земеделския съюз. Заради нея през целия си живот са били близко един до друг като братя. През 1916-1918 са лежали заедно в затвора във Видин. Там са ги посещавали и децата им гимназисти и са си мечтали, че ако излязат някой ден от затвора „може и да се засватят“.

Така и става. След края на Първата световна война Земеделският съюз поема властта и децата на Ал. Стамболийски и Григор Бояджиев отиват да следват в Париж. Там синът на Бояджиев, прочутият Ваньо, се оженва за Надя, дъщерята на Стамболийски. По-късно се прави голяма, типично българска сватба в Тотлебен (родното място на Бояджиев). Там с музика и оранжеви знамена пристигат дружбите от всички села между Янтра и Искъра. Колони каруци, натоварени със сватбари са идвали да засвидетелстват своите чувства на уважение към идола на българските селяни. Има запазени фотоси от празненствата.

Икономическите връзки между двамата сватове са общите им имоти в Модерното предградие край София, т. нар. „Чифлик на Стамболийски“. Там имах възможност да живея в периода между 1948 г. и 1950 г., тъй като сестра ми стана съпруга на Григор Бояджиев. „Чифликът“ беше около 180 дка хубава земя, която бе обработвана от един градинар Газда, Васил Новаков от с. Поликраище. Чифликът и другите земи от околните села са закупувани общо и поравно от Стамболийски и Бояджиев, те двамата са били толкова близки и толкова много са си вярвали, че всичките им имоти били общи. След преврата от 1923 г. и убийството на Стамболийски, имотите са конфискувани, а бати Григор успява да емигрира във Франция. След 1944 г. „Чифликът“ отново е национализиран, разграбен и застроен. Днес няма и следа от онова, което беше.

На мястото на старите постройките бе изградена музейна експозиция, в която комунистическите идеолози показваха на чуждите селски делегации, че е осъществен „съюзът между селяни и работници под ръководството на работническата класа“, а чужденците се подхилваха иронично.

Ето някои интересни събития, случили се в този Чифлик.

Александър Стамболийски, като министър-председател, е живял известно време в старата турска паянтова къща, в която живееше и бай Григор, в която и аз пребивавах.

Веднъж Стамболийски заболява от пневмония. Извикват двама лекари. След прегледа на болния чуват необичайни шумове от долния етаж на жилището дрънчене на синджири, мучене и пухтене. Попитали притеснено какво става - оказало се, че на долния етаж живеят воловете, с които се обработва Чифликът. Лекарите се смаяли как е възможно министър-председателят на България да живее при тези условия. Тогава се взело решение да се построи едно малко жилище за Стамболийски т.нар. „Вила“, която е замислена да бъде на един етаж, но се добавят втори и трети, което я превръща в грозна, смешна сграда. Единствената, запазена и до днес.

По време на моето обитаване на Чифлика, в тази „Вила“ живееше наемател, от онези, които не си избираш сам. Той охраняваше много свине с отпадъци от софийските ресторанти. Беше неописуема мръсотия, воня, рояци мухи... Веднъж дойде Асен Стамболийски и с бати Григор решиха, че нещо трябва да се направи, за да се премахне този кошмар. Наложих се Асен да ходи чак при Вълко Червенков, който не се отказваше да му предлага министърски пост. Асен остана честен земеделец и не направи компромис със себе си, макар да бе изпаднал в тежко затруднение от всякакво естество.

Имам подробни и ярки спомени от много обикновени хора, които, притиснати от комунистите, идваха да споделят с бай Григор своите житейски несгоди. Те се възхищаваха на стария земеделски лидер и на съпругата му, която реализира земеделската му мечта и идеал за стопанка, която гледа цял двор, пълен с животни крави, кокошки, токачки и други. Той беше прекрасен и благороден човек. Беше мъдрец и стопанин.

Ето още една случка от онези времена.

Веднъж със своята двуколка бай Григор и сестра ми отиват на баня в с. Горна Баня. Минават покрай жътварки, които жънат без паламарки, а на сянка под крушата седи стар селянин. Бати Григор го поздравява с „Помози Бог“, а селянинът му отговаря, че Бог не помага. Тогава бати Григор спира двуколката, сестра ми слиза, хваща паламарката и започва да жъне. Докато да я видят, вече направила един сноп. През това време бати Григор прави въже от житни стъбла, връзва яко снопа и го оставя пред стопанина. Преди човекът дъх да си е поел, Григор Бояджиев му подава и една банкнота от 500 лева и пита „И сега ли ще кажеш, че Бог не помага?“. Такъв, благороден човек, беше той.

И още един спомен. Сашко, синът на Асен и внук на Александър Стамболийски, беше 9-годишно момченце и играеше из Чифлика. То видя един портрет на дядо си, фотографирани върху прекрасен бял кон и облечен в черен официален костюм с цилиндър и засукани мустаци внушителен и красив мъж, от който лъха обаяние. Сашко отива с портрета при леля си Надежда и ѝ казва „Лельо, виж какъв красив кон е възседнал дядо!“ А другата му леля, Стайка, преждевременно състарена дама, тихичко и с достойнство му говори „Той, дядо ти, само хубави коне яздеше, а не какви да е кранти!“ Тогава с възторг си помислих „Виж как възпитават това момче!“ След няколко години Сашко завърши гимназия, но не го пускат да следва нали баща му е лагерник и опозиционер, изобщо от неблагоприятно семейство. Тогава Асен отива в югославското посолство и изпраща писмо на Тито „В българските университети няма място за внука на Стамболийски. Онзи Стамболийски, който навремето заяви „Аз не съм нито българин, нито сърбин, аз съм югославянин.“ Тито изпрати студентска книжка и стипендия на Сашко да следва в Юридическия факултет на Белградския университет, но по същото време от Коминтерна заклеиха Тито като предател. Все пак, макар да не го пуснаха в Югославия, позволиха му да следва в Чехословакия.

Изложих само малка част от връзките и спомените си за тези две семейства, с които съдбата ме свързва.

Д-р Иван Пачников